

Nörobilim Sözlüğü

Amigdal: Temporal lobların mediyal-derin bölümünde yer alan, bellek ve emosyonlarla ilgili olan bir grup çekirdekçikten birisidir. Papez Çevrimi olarak da adlandırılan bu yapıların tek tek işlevlerinin ne olduğu konusunda net bir bilgi olmasa da hayvan deneyleri ve epileptiklerdeki derin elektrod çalışmaları amigdal' in daha çok emosyonel öğrenme, dikkat ve otonomik işlevlerle ilgili olduğunu düşündürmektedir. Yeni bilginin kayıtlanmasında önemli yeri olduğu bilinen Hipokampus' la yakın ilişkisi vardır.

Amiloid: Beta-amiloid adı verilen peptid'in anormal birikiminden oluşur. Bu anormal birikim plaklar şeklinde Alzheimer Hastalığında kortikal nöronların arasına dağılmış olarak bulunur. Beta-amiloid peptidi her hücrede doğal olarak bulunan Amiloid Prekürsör Protein (APP) adı verilen proteinden kaynaklanır. APP; alfa, beta ve gamma sekretaz enzimleri yoluyla beta-amiloid'e dönüştürülür. Beta-amiloid'in 42 aminoasitlik peptidi amiloid birikiminde özellikle rol oynar.

Amnezi: Normal işlev gören duyu kanallarından beyne ulaşan bilgilerin öğrenilememesi (anterograd süreç) ve eskiden öğrenilmiş bilgilerin korunamaması (retrograd süreç) amnezinin temel özellikleridir. Beyne ulaşan bilgiler Ribot Kanununa göre korunur ve yine bu kanun gereğince unutulur. Bu kanuna göre daha yakın süreç içinde öğrenilenler eski öğrenilenlere oranla daha çabuk unutulurlar. Temporal lobların mediyal-derin bölümünde yer alan ve içinde hipokampus, entorinal korteks ve amigdal gibi yapıların bulunduğu limbik sistemi etkileyen çeşitli nedenler klinikte amneziye neden olurlar.

Amorozis fugaks: Geçici körlük. Nörolojide geçici körlüğün iki biçimi saptandıklarında klinisyene önemli ipuçları verirler. Bunlar tek taraflı ve iki taraflı geçici körlüklerdir. Tek taraflı geçici körlük, hastaların tariflerine göre bir tiyatro perdesinin yavaş yavaş inmesi ve geçerken de kalkması biçimindedir. Bu yakınma, etkilenen taraftaki karotis sistemiyle ilgili tipik bir bulgudur (a.karotis interna'nın dalı olan oftalmik arterin ve/veya santral retinal arterin etkilenmesinden dolayı). İki yanlı geçici körlük ise hemen daima vertebrobaziler sistemin üst bölümüyle ilgili bir etkilenmeyi düşündürür. (bu sistemin her iki görme korteksiyle ilişkisinden dolayı).

Amüzi: Müzik anlama ve/veya ifade etme yeteneğinin kaybı. Melodilerin anlaşılması ve ifade edilmesi büyük ölçüde sağ serebral hemisferin görevleri arasındadır. Dil iletişiminin

temsiline olduğu gibi, dışa vurma daha çok frontal lobla, algılama ise daha çok temporal lobla ilişkilidir.

Anartri: Artikülasyon yeteneğinin kaybı. Daha çok tarihsel kullanıma sahip olan bu deyim ilk kez P. Broca, daha sonra kendi adıyla anılacak olan motor afaziye nitelemek için kullanmıştır.

Anomi: İsimlendirme yeteneğinin kaybı. Anomi tanımında duyu organlarının sağlamlığı ve isimlendirme yapılan materyale yönelik semantik bilginin korunmuş olması gerekir. Anomi daha çok afazik ve demansiyel sendromların bir ögesi olarak ortaya çıkar. Sembolik ifade biçimine bağlı bir bozukluk olan anomi, dominant hemisfer etkilenimine ait bir bulgudur.

Anosognozi: Bir hastanın varolan nörolojik defisitinin farkında olamaması. Bu defisit işlevsel açıdan bir ucunda ihmal sendromunun, diğer ucunda ise nörolojik defisitinin reddinin bulunduğu bir spektrum içinde yer alır ve ikinciye daha yakındır. Lateralizasyon açısından sağ hemisfer, lokalizasyon açısından ise parietal lob mekanizmalarıyla yakından ilişkilidir.

Anton Sendromu: Kortikal körlük ve körlüğün reddi bulgularından oluşur. Kortikal körlük, bilateral oksipital korteks lezyonlarını, bu defisitinin reddi ise sağ baskın olmak üzere iki yanlı parietal lob uzanımını gerektirir.

Apraksi: Önceden öğrenilmiş planlı motor aktivitelerin ortaya konulmasındaki (ideomotor) ve tasarlanmasındaki (ideasyonel) bozukluklar. Bu bozuklukların tanımı, istemli hareket ve algı mekanizmalarının korunmuş olmasını gerektirir. Apraksiler sol baskın olmak üzere her iki hemisfer ve korpus kallozum lezyonlarıyla görülebilirler.

Astereognozi: Bilinç açık ve primer somatik işlev korunmuş olmasına rağmen gözler kapalıyken dokunarak cisimlerin tanınmaması. Sağda daha çok olmak üzere parietal lob assosiyasyon korteksinin (5. ve 7. alanlar) etkilenmeleriyle ortaya çıkar.

Ataksi: İstemli kas hareketlerinin dengeli ve koordine yapılmasındaki bozukluk. Bu işlevlerin ortaya konulmasında rol üstlenen sinir sistemi bölümlerinin etkilenmesinde, o sistemin katkısının azalması doğrultusunda ataksi türü ortaya çıkar. Arka kordon ataksisi, serebellar ataksi, ekstra-piramidal ataksi, vestibüler ataksi vb.

Bu sayıdaki düzenleme
Oğuz Tanrıdağ